برنجی سنه ✻ نومرو — ۲ ✻ ۱۸ رمضان مبارك ۱۳۲۹ ✻ پازارایرتسی ✻ ۲۹ اغستوس سنه ۱۳۲۷ — ۱۰ ایلول افرنجی سنه ۱۹۱۱

سرمحرر : شهبندر زاده فلبه‌لی
احمد حلمی

محل اداره‌سی :
جغال اوغلنده « حکمت » اداره‌خانه‌سی‌در .
حقه‌مقرون، اغراضدن سالم افکار و مقالاته صحیفه‌لرمز آچیقدر.

« HIKMET »
Journal turc, quotidien, politique et littéraire
DIRECTEUR-PROPRIETAIRE : A.HILMY CHEHBENDER

حکمت

اوراق و مکاتیب سرمحررنامنه
کونده‌ریله‌لی‌در .

اشتراك بدلی :
برسنه‌لکی یوز ، آلتی آیلغی آلتمش غروشدر .
پوسته اتحادینه داخل ممالك اجنبیه ایچون سنه‌لکی قرق فرانقدر .

ABONNEMENT
Union Postale: un an, 40,sixmoi,25 Fr.
REDACTION: CONSTANTINOPLE, DJAGAL OGLOU

✻ نسخه‌سی ۱۰ پاره ✻ حقه خادم
یومی غزته‌در . ✻ نسخه‌سی ۱۰ پاره ✻

ظهر		عصر اول		اقشام اذانی		عشا	
د	س	د	س	د	س	د	س
٤٠	٥	١٧	٩	١٢	٠٠	١٣٤	
٠٨		١٢	٤٥	٣	٢٨	٦	٢ ٨

طلوع		امساك		
٠٤	٠٠	٢٢	٩	برنجی خانه غروبی
٣١	٥		٧	ایکنجی زوالی ساعتدر

مباحث سیاسیه

همچز بویله دوشونسه‌ك !

[حقپرستانه سوزلر]

حسین جاهد بك افندینك دونکی «طنین» ده‌کی مقاله‌لرینی اوقودیغمز وقت ، حس ایتدیکمز شوق وامیدك بویوکلکنی الله بیلیر . بووطنه خدمت ایچین یکیدن آدم یاراتمق ، بوتون هیئت متفکرین یرینه دیکر بر مملکتدن یابانجیلر کتیرمك ممکن اولامایا - جغندن وطن وملتك بوتون امیدلری ، دها أییلری یتیشنجه‌یه قدر ، نسل حاضرك شبان ومتفکرینك همت وحمیتنه وابسته قالمشدر .

حالبوکه ملتك علویت قلبیه‌سنه بل باغلا - دینی بر آووچ کنج ، کاه انفعالات واغراض یوزندن ، کاه خطالر وخطالرده اصرارلر یوزندن ، اسکی خدمتلرینی بیله اونوتدیراجق درجه‌یی بولمالری ، انصاف ومروتدن تجردله بوتون قوتلرینی یکدیکرلرینی تلویثه صرف ایتمه‌لری آغلانه‌جق برحال دکلمی ایدی ؟

آه زوالای بی‌طرف کوزلر ، بو اوچ سنه‌در ، نه‌لر کورمدی ؟

اسکی اسراف وانعام سیاستنه دوام ،
صنادید استبداده احسان ،
رجال مطلقیته افتقار ،
افلاس اداری ،
اهمال معارف ،
اهمال امور نافعه ،
اهمال زراعت ،

والحاصل یار واغیارك امید ایتدیکی اجرا آتدن هیچ براثر کوریله‌مدی . واقعا سرعتله یاپیلامایاجق ، زمانه وصبره محتاج شیلر یوق دکلدی ، لکن انصاف ایده‌لم : اوچ سنه‌در ، ملتك متنور وانقلابجی صنفی ، مکتب پروغرامله‌رینی ، ابتدائی تدریساتی بیله اصلاح ایده‌مزمی‌ایدی ؟

اوچ سنه‌در ، مشترك ومتحد همتلر ، هیچ اجرا آت وفعلیاتده بولوناماسا بیله ، منتظم براداره پروغرامی‌ده یاپاماز ، بوملته بر « غایهٔ خیالیه » ده ویره‌مزمی‌ایدی ؟

اکر بویله ایسه ، بوملت افتخار ایتسین ، تاکه صوك فجیعهٔ اضمحلالنی ، قانلی یاشلر دوکه‌رك مشاهده عذابندن قورتولسون . لکن اختلاف وتفرقه سببیله محاکمهٔ سلیمه‌سنی غیب ایتمش ویقین ماضیده‌کی عبرتلری اونوتمش اولان برقسم کنجلرمز بوتون قوه نامیه‌لرینی بربرینی محوه صرف ایتدیلر چیدکلری دائرهٔ انحصاره کندیلرینه بکزه‌ینلری یعنی متفکر ومتنور ارقداشلرینی صوقلمق ایچین حریم حریتی وحتی میدان حکومتی هپ بیکانکان ترقی ایله دولدوردیلر !

الله عشقنه ، دوغریسنی سریلیه‌لم : ملتی انقراضدن قورتاران بر فکر مقدسه استناد دعواسنده اولان بر حکومتك بوکونکی اعضاسی ایچنده ، نسوب اولدیغی دائره‌نك اموریله عمرنده اشتغال ایتمه‌مش ذوات وار . هر شخصیتك مقدس اولان حقوقنه تجاوز فکری اصلا خاطرمزه کلیه‌رك دیرزکه : تشهد مقداری عدلیه مفتشلکنده بولونان ، برترزی برساعتجی‌نك ایشنه‌نه درجه یابانجی ایسه ، تلغراف وپوسته امورینه او درجه یابانجی اولان استانبوللیان افندینك ناظرلغنی بوملت وکنجلك ، ترقی وتعالی دعواسی ناصل هضم وقبول ایدر ؟

ای جمعیتك دوستی اولمق وبزی دشمن کوسترمك ادعاسنده بولونانلر !

بوملتك مناقشه کاه مقدراتی اولان مجلس خاص وکلایه ، مساعیٔ ماضیسی محدود ومجهول ، امور موکوله‌سنك یابانجیسی اولان برذاتی ادخال ایتمکله جمعیته دعامی ایتدیرمش ، حکومتی تقویه‌می ایتمش اولدیکز ؟

ظلم واعتسافی ورد زبان ایتدیکمز خاقان مخلوع بیله ، افکار عمومیهٔ ملتله بو درجه استخفافه جسارت ایتمز و مقامات عالیه‌یه کتیره‌جکی آدملرك تصعد تدریجیسنه رعایت ایلردی .

تورك ، عرب ، ارناود ، کورد ، لاز ، ارمنی ، روم ، بولغار ، موسوی عناصری متنورینی محتوی اولان « شخص معنویٔ شباب » برپوسته وتلغراف ناظری [بولمقدن دکل] سچمکدن اظهار عجز ایدرسه ، معنای تامیله افلاس ایتمش صاییلمازمی ؟

نظر تنقید وتفتیشی داها واسع بر افقه چویرسه‌ك ، نه‌لر کورمه‌یز . ایشته بو احوالی کوروب‌ده نه‌دوشونه‌جکنی ، نه‌دییه‌جکنی شاشیرانلر ، یالکز برامید بسلیورلردی !

وطنك بوکونکی احتیاج عاجلی وکنده منافعات شخصیه ومنافع ذاتیه‌یی اونودارق ، بوتون عوامل متنورهٔ وطنك براملی اطرافنده طوپلانماسی :

اجتماعی ، اقتصادی واداری برانقلابله
سیاسی انقلابی اکمال ووطنی
احیا واعلا املی !

ایشته بو امل مقدسك بوتون متفکرلرلرجه ضروری القبول اولدیغنه حکم ایدیلدیکنی کوسترن علائمدر که بزی سه‌ویندیریور . رضا نوربك مقاله‌سندن صوکرا جاهد بك دونکی مقاله‌سی حقه ، دوغری عالیجنابانه ومنصفانه بر رخطودر . یورویکز ، عزیز قارداشلر ، کلشن مودت و ائتلافه دوغری یورویکز ، یورییکز که بوکونکی مناقشات واعتراضاتمزی کوره‌رك وقفه کیرحیرت ونفرت اولان ملتده سزه پیرو اولارق فردوس اعتلایه دوغری یوروسون ، یوکسلسین !

شهبندر زاده فلبه‌لی
احمد حلمی

شئون مهمه

تنزه شاهانه

ذات حضرت پادشاهی دون رفاقت همایونلرنده مابین ارکانی اولدیغی حالده ییلویز قصرینه عزیمتله برمدت تنزه ایلمشلر واقشام اوزری سرای ملوکانه‌لرینه عودت بیورمشلردر .

* * *

حریقزدکانه اعانه توزیعی

حریق قومیسیونی طرفندن بر قاچ کونه قدر حریقزدکانه اعانه توزیع ایدیله‌جکی اعلان ایدلمشدی .

بو بابده واقع اولان استخباراته نظراً توزیعاته برقاچ کونه قدر اوچ قولدن یعنی اقسرای ، لنغه ، بلاط ایله مرجاندن باشلانه‌جق و بو اوچ قول آیری آیری توزیعاته دوام ایده‌جکدر .

بیك بش یوز غروش معاش الانلر ایله عینی مقداردہ شهریه قزانجی اولانلره ویرلمه‌سی مقرردر .

اعانه‌نك توزیعندن اول برقاچ کون ظرفنده عمومی بریوقلمه دها اجرا ایدیله‌رك نتیجه‌یه کوره مجموع آنچه حسابیله یوزده قاچ اصابت ایدرسه او مقدار بایرامدن اول طاغیدیله‌جقدر .

رفعت پاشانك اعتمادنامه‌سنی تقدیمی

پارس ، ۹ ایلول — رئیس جمهور موسیو فالیه‌ر دولت عثمانیه‌نك پارس سفیر جدیدی رفعت پاشانی بوکون اوکله‌دن صکره ساعت ۳ ی ٤٥ کچه‌رك قبول ایلمشدر .

تشریفاتی خارجیه عثمانلی سفارتخانه‌سنه عزیمت ایلمش ورفعت پاشانك رکوبنه تخصیص قلنان رئیس جمهورك ارابه‌سیله وارکان سفارتده برابر اولدیغی حالده الیزه سراینه کلمشلردر . یولده برزرهلی سواری مفرزه‌سی رفعت پاشانك راکب اولدیغی آرابه‌یی تعقیب ایلمشدر .

رئیس جمهورك سراینه مواصلتنده کرك سفیر مشارالیه وکرك ارکان سفارت حقنده مراسم عسکریه ایفا اولونمشدر .

رفعت پاشا اعتمادنامه‌سنی رئیس جمهور موسیو فالیه‌ره تقدیم ایدرکن (ذات حضرت پادشاهینك ، دولت عثمانیه وفرانسه‌یی بکدیکرینه تقریب ایدن روابط قدیمهٔ دوستانه‌نك تأیید وادامه‌سی خصوصنه صرف مساعی‌یه کندیسنی مأمور بیوردقلرینی) سویلمشدر .

موسیو فالیه‌رده رفعت پاشانك توزکیانك امور خارجیه‌سنی اداره خصوصنده موفقیت وفطانت کوسترمش اولدیغنی تذکار ایله (فرانسه حکومتنك ، انکشافی برحس خیرخواهی وصمیمی ایله تعقیبدن خالی قالمدیغی مشروطیت عثمانیه‌دن هرایکی دولت اراسنده جایکیر اولان صمیمیت ومودتك برفیض نوین الاجغی) سویله‌مشدر .

رفعت پاشانك عودتی اثناسنده دخی اولکی مراسم احترامیه عینی صورتله ایله ایفا اولونمشدر .

مطالعات

مکتب پروغرامله‌رنده تدریسات دینیه

مکتب پروغرامله‌رمزه ادخال اولونان « تدریسات دینیه » یی ، وهله معلملرك شویه‌سیله طرز تدریسلرینی نظره آلان بر آدم ، کندی کندینه شویله برسؤال صورمق مجبوریتی حس ایدییور : عجبا دین نه‌در ؟ وبو پروغرامله‌ری یاپانلر ، دین دن نه آکلایورلر ؟ »

قفقاسیه معارف اداره‌سی مفتشلرندن بر روس ، بر تاریخده ، طلبه‌سنك مکتسبات علمیه‌سنی تدقیق ایتمك اوزره ترجمانی استصحاباً برمسلمان مکتبنه کیتمش . معلمه ، طلبه‌یه سؤاللر صورماسی تکلیف ایدیلمش . معلم ، سنلری ۷ — ۱۰ ی کچمه‌ین طلبه‌یه « بر انسانك ناصل جنب اولاجغی ، جنابتك بوتون تفصیلاتنی » صورمش وپك مفصل جوابلر آلمش .

آرتق مفتشك حیرتی تصور ایتمه‌لی . حالبوکه بزده دخی تدریسات دینیه بوشکلدن ایلری کیتمیور . طشره‌لردن ، ایکنجی درجه مکتبلردن صرف نظر ، پایتختك اك مکمل مکتبلرینه ومثلا مکتب سلطانی‌یه برنظر تدقیق آتالم .

برشاکرد ، صنفی یوکسلتدکجه ، معلوماتی وسعت پیدا ایدییور ، تاریخی ، تنقیدی برچوق آثار اوقویور ، اشکال فکریه‌نك هپسندن بر نمونه هدف مطالعه‌سی اولویور . محاکمه‌یی یوکسلدکجه ، هرفرد متفکری دوشوندیرمك ماهیتی حائز اولان مسائل فلسفیه واخلاقیه حقنده ، برفکر ایدینمك ، برمحاکمه یوروتمك احتیاجنی حس ایلیور .

بوسویه واحتیاجده اولان برشاکرده تدریس ایدیله‌جك علوم دینیه نه‌دن عبارت اولمالی ایدی ؟ شبهه‌سزکه بردینده « اساس واصول » اولان افکار مهمه‌نك تحلیل وتشریحنه عائد .

بویله ایکن بوتون تدریسات دینیه « علم حال » دائره‌سنی کچه‌مدکدن ماعدا علم وحالك‌ده یالکز عملیات اقسامنی احتوا ایدییور .

بویله برشاکرد ، کنج دماغنه هجوم ایدن ، کنج محاکمه‌سنی خیرپالایان افکار متضاده سیللرینه نه‌ایله مقاومت ایتسین ؟ هانکی اساسله ، هانکی حکمتله ، هانکی قوتله ؟ صوکراده کنجلرمزی حس دینی‌دن محرومیت ، مسائل حکمیه‌یه قارشی لاقیدلقله اتهام ایلیورز . ایلیورز اما تامیله حقسززز . بزم اطلاع ومحاکمه‌مزه کوره مکاتب اعدادیه‌مزده تدریسات دینیه ، یالکز پروغرامله‌رده برخانه دولدور - مقدن ، هرهفته برچوق ساعتلری ضایع ایتمکدن باشقه برایشه یارامیور . شاکردانه ، اولرنده اوکرندکلری مبادیٔ اصول عبادتدن باشقا برشی اوکره‌دیلیور . رشدیه‌لرده‌کی تدریسات دینیه ، دها عالی تحصیللره تمل اولمق ایجاب ایدرکن ، ینه تعلیم عملیاتدن ایله‌ری کچمیور .

شاکردان ، افکار متضاده‌یه مقاومت ایده‌جك برسپر حکمی‌یه مالك اولمدیغی ایچین ، اکثریا حس دینی ایله برابر حسیات ملیه‌نك‌ده یابانجیسی قالییور . برطاقملری‌ده ، حس دینی واخلاق ایله تردیفی قابل اولمایان افکارك زبون ومحکومی اولویور . اکریکدیکرینه حساً وفکراً ضدایکی صنف یتیشدیرمك ، ملتی بربرینه یابانجی ایکی قسمه آیرمق ایسته‌میورساق ، تدریسات دینیه‌یه یکی برشکل ویرمکه ، بر طاقم زواللیلرینه مقدمهٔ فنونه واقف اولانلره خطاب ایده‌بیله‌جك معلملر تعیینه چالیشمالی‌یز .

حسین عصمی

معارف ناظرینك قوناغنده

معارف ناظری عبدالرحمن شرف بك افندی دون اقشام قابینه رفیقلرینه قوناغنده برافطار ترتیب ایلمشدو . باش مابینی لطفی وسهرکاتب شهرباری خالد ضیا بك افندیلرده بوافطارده حاضر بولنمشلر‌در .

مضحکهٔ حیات

کلمات حریتپرورانه

— مهر قازدیرمق ایستیورم ... بندهٔ ....

— واز کچ ، بن سکا میمنتلی بر مهر صورتی ویره‌یم که اسکی ویکی دورده موجب سعادت اولدینی مجرب وحتی سوسیالیست فرقه‌سی رأس کاره کچسه ، ینه موجب تعالی اولاجغی محقق .

— امان برادر ، مهر سلیمانمی بو ؟

— ایشته : چاکر ظل یزدان ، اعضای محبوب دیوان ، ابوالوقت ابن الزمان ....

— لکن بو اسکی مقبلانك مهرینه بکزییور : چاکر ظل یزدان ...

— آلدیرما ، اسمکده علاوه ایت . حتی جی‌جی بکك بیله معتمدی اولورسك .

پارساجی قاچیرما رچته‌سی

— برادر ، قاپی‌یه داووللی کلدی . . . معلوم یا ... رمضانك ..

— شونك طوپلادینی اچه‌یی استقراض ایتسه‌ك ؟

تحفه

آن باآن بحر ترقیده بوغولمش کچیز
مطلقیتده یبوستله بوکلمش چوق ایدی
دیمه‌یك — فهرس نظاری آچوب ده باقارق -
مایعات عاشق بربانیولی ناظر یوق ایدی .